

Պիւրին է այս խօսքիս ճշմարտութիւնն ըմբռնելը : Ղաստիարակութեան վարժոց մը չըլլար ու չղիմանար՝ մինչև որ օրէնք, կանոն չունենայ . վասն զի օրէնքը, կանոնը՝ կարգ ըսել է . և կարգը, ինչպէս ամէն բանի մէջ, այսպէս ալ դաստիարակութեան մէջ ոյժ է և կենդանութիւն :

Արդ բարեկրթութեան պարտքն է տան մը մէջ ամենայն խստութեամբ կանոնը պահել տալ :

Եւ այս բանիս համար պէտք է

Ա . Հասարակական պահել միշտ կանոնաց պահպանութիւնը անխախտելի ճշդութեամբ հաւաքութեանը :

Բ . Կանոնները աւելիւլ դէմ առնող արեւոյն նախանշանաւորութեամբ :

Գ . Արդարութեան անաչառութեամբ բոլոր կանոնազանցութիւնը «անցել, անկարգութիւնը երևան եկածին պէս ուղղելու համար :

Ուրեմն բարեկրթութիւնը իրեք գլուխաւոր պարտք ունի . պահել, դէմ առնել, անցել :

Յանցանք մը առանց ուղղելու չթողլու խնամքը «անցողիկ» բարեկրթութեան պարտքն է :

Վ նասակար առիթները հեռացնելու խնամքը դէմ առնելու բարեկրթութեան գործքն է :

Իսկ ամէն ատեն, ամէն տեղ առաջ երթալու ճամբան ցուցնելու խնամքը վարչական բարեկրթութեան պաշտօնն է :

Եւ դժուարին չէ մտածելը, որ շատ աւելի լաւ է դէմ առնուլ քան թէ սանձելը . ու «անցելու» հարկաւորութիւնը նուազեցնելու համար՝ բարին պահելու ճշդութիւնն ու չարը արգելելու արթնութիւնը : Նոր համար վարչական բարեկրթութիւնը առաջին հարկաւորն է, որ զբարին կը պահէ . երկրորդականն է դէմ առնելու բարեկրթութիւնը, որ զչարը կ'արգելու . նուազ պիտանին է՝ թէպէտ և հարկաւոր՝ «անցելու» բարեկրթութիւնը, որ զչարը կը պատժէ :

1. Գաղղիարէն Discipline բառը լատին Discere բառէն առաջ կու գայ, որ կրթել, հրահանգել, ուսուցանել ըսել է :

Վ երն ըսի որ այս մանրամասն տեղեկութիւնները հոս հարկ էր տալ : Իայց զանոնք միայն կը դնեմ՝ ինչ որ իմ նիւթս կը պահանջէ, երբոր ցուցնեմ թէ ինչպէս Բարեկրթութեան է որոշ բարեպաշտութեան ու հասարակական պաշտպանը, վարոյ պահպանը, ուժով ուսման քննութեան խառնուրդ, ուղիղ միտք ապրող, հաւաքական, պարկաւորութեան ու սերը պահող, վերահայր, պարկաւորութեան օգնականներ, ամէն կանոնի ոյժ, և երբ պէտք պահանջէ՝ վերջինիցի պահպանութեան :

Ա . Բարեկրթութեան է որոշ բարեպաշտութեան ու հասարակական պաշտպանը :

Բարեկրթութիւնը կը հսկէ որ կրօնական պարտքերը կատարեն . ինքը կ'որոշէ տեղը, ժամանակը, տեղութիւնը, ճշդութիւնն ու բարեկարգութիւնը : Արթն լրտեսի մը պէս եկեղեցւոյ չորս դին աղօթքի ատենը լուծութիւն և հանդարտութիւն տիրել կու տայ . եկեղեցւոյն մէջն ալ սրբազան ամփոփում մը մտաց կը պահէ ու կը նայի որ ցնդումն չըլլայ . ինքը քրիստոնէական ուսման ճամբան կը պատրաստէ՝ յամենայնի անվրդով բարեկարգութիւն պահանջելով, ու աշակերտաց մտադրութիւնը հաստատ ու արթն պահելով՝ զրեթէ առանց իսկ իրենց իմանալուն : Ինքը միայն մտաց ցնդման դէմը կ'առնէ, որ երբեմն ինչուան բարեպաշտական գործոց մէջ ալ կը մտնէ, կրօնական տօներուն օրերն ալ կանոնապահութեան բարի սովորութիւնները չաւրելով, ու սուրբ ազատութեան օրերն ալ դեռ այն բարի սովորութիւնները տիրել տալով . ինքը նոյնպէս բարեպաշտական կրթութեան մէջ այն ոգին կը պահէ, զորն որ պէտք է որ նոյն կրթութիւններն ունենան . ինքը պատանեաց սիրտը կը վառէ քրիստոնէական առաքինութիւններն ու փրկութեան հասնելու քաջութիւնը, սիրելի ընելով անոնց բարեկարգութեան ամէն ծանր և սրբազան սովորութիւնները խոհեմ բարեխառնութեամբ զօրութեմ որով որ զանոնք կը բռնէ, ու քաղցրութեան որով որ զանոնք իրեն կը քաշէ :

Բ. Բարեկրթութիւնը էր պահպանել ու էր ծաղկեցնել Բարի Վարդը, և անով սրբին մէջ կրօնքը էր Բարգաւաճել ու էր ծաղկեցնել:

Հոգի մը, որուն խղճմտանքը անարատ ու հանգարտ է, անտխեղձ կը մնայ իրեն գեղեցկութիւնը, իր զգացողութիւնն ու իր կայտառութիւնը. ամէն բանի մէջ իր գաղափարները մաքուր են, իր տեսութիւնները վսեմ, ու իր զգացմունքը ազնուական: Յըստակ ջրոյ կը նմանի այնպիսին, որ ամենայն ճշգրութեամբ երկնքի պատկերը և պայծառութիւնը ետ կը ցոլացնէ. անոր վրայ ամէն շնորհք, ամէն երկնային առաքինութիւններ կը փայլեփրլին: Արօնական սուրբ գործքերը քաղցրութեամբ մը իրենց կը քաշեն զանկայ. Եստուած իր օրհնութիւնները վրան կը զեղու. վասն զի ինքն է Եստուած ամենայն մաքրութեանց, ու կը սիրէ անմեղ հոգիներու մէջ բնակիլ, և զանոնք իր ամենայն բարեօքը լեցնել. իսկ ընդ հակառակն կը հեռանայ այն սրտէն, որ զգայութեանցը բռնաւորութեան ու իր ախտիցը գերի է:

Արդ բարեկրթութիւնը իբրև բազուկ մը՝ զօրաւոր ու աչաց անտեսանելի վահանով զինեալ, առանց աղաղակի մէկ դի կը վանէ այն ամէն վտանգները, որ այս անմեղութեան խաղաղութիւնը վրդովելու կը սպառնան. ինքը կը հսկէ ննջարաններուն չորս դին, մինչև քնանալուն ալ. ինքը վտանգի մը անխորշելի առիթներուն մէջը պարկեշտութիւնը սրահելու համար ամէն նախազգուշութիւնները կ'ընէ ամենայն փափկութեամբ. ինքը փնասակար կենակցութեանց դէմը կ'առնէ. խոսիւ կը յանդիմանէ թեթևութեան խօսքերը, ու կը կտրէ վտանգաւոր խօսակցութիւնները: Բազմախնամ մօր մը պէս՝ թէ որ զաւակը քովը չտեսնէ, անհանգարտ աչքով մը փնտռելու կ'ելլէ: Արգելու գէշ ընկերութիւնը, ու սուր դիտողութեամբ մը կը քննէ կասկածելի ընթերցմունքները. աշխատութիւնն և ուսմունքը համեստի ու գեղեցկի ճամբուն մէջ կը բռնէ. կը հեռացնէ այն

տեղերէն, ուր աշխարհք իր անմիտ ու նայնասիրութիւնները երևան կը հանէ. միով բանիւ՝ այն ամէն բան որ կրնայ հոգւոյն հանգարտութիւնը խռովել ու սրտին այն պատուական և Եստուծոյ տեսութեանը հաճոյ պարզութիւնը պղտորել, ամենայն ջանիւք մէկ դի կը հեռացնէ:

Ահա բարեկրթութեան ուրախարար արգասիքը որ կամ չարեաց դէմը կ'առնէ, կամ մէկէն առջի բերանը կ'արգելու: Աերպով մը՝ բարեկրթութիւնը ինչուան դպրոցէն դուրսն ալ կը հրէ կէ, ու դրանք քով արթուն կը կենայ՝ որ չըլլայ թէ ամէն դէմ ելլողը կոյր զկուրայն ներս մտնէ. և ով որ ըլլայ՝ թող չտար որ մտնէ ու ներսը բնակի, մինչև որ վկայութիւնները լաւ մը չբռնէ, որ կարենայ ապահով ըլլալ: Այս հաւատարիմ ապահանք ոչ երբէք բռն կ'ըլլայ, ու վախուն որ չըլլայ թէ թըշնամին իր սիրելի տղոցը անմեղութեան գանձը գողնայ, բարեկրթութիւնը անոնց ետեւէն կ'երթայ ամէն տեղ ամէն ատեն: Աստիկ մասնաւոր բարեկամութիւնները, երկար կենակցութիւնները, խաղի ատեն մեղկութիւնը կամ չափազանց սրտնեղութիւնը, անժուժկալութեան փորձութիւնները, ասոնք բոլորն ալ կը տեսնէ, աչքէն բան չփախ չի՝ ու կը դիտէ այն ամէն պատրողական, բայց ամենամիտասակար որոգայթները, որով կը կորսուի տղոցը թէ ժամանակը, թէ խելքը և թէ բնաւորութիւնը:

Արբատես քննիչ ըլլալով բարեկրթութիւնը՝ բարի վարուց կամ հպատակութեան թշնամին մէկէն ի մէկ կը ճանչնայ, ու անխոնջ ետեւէն կ'ինկնայ. նախ և առաջ քիչ մը ատեն անուշութեան ու ծանրութեան զէնքերովը հետը կը պատերազմի, ու վերջապէս մարմինը ողջ անարատ պահելու համար՝ կը փութայ փնասակար անգամը կտրել, որ չորս կողմը ապականութիւն և ոգի ապստամբութեան չսերմանէ:

Գ. Բարեկրթութիւնը վարաց Ժաբոնութիւնը ու կրօնին որդաղեղութիւնը պահելով,

նոյն ութով կ'օգնէ նաեւ ուսման յառաջադիմութեանը :

Արովհետեւ մաքուր վարքը մարմնոյն զարմանալի զօրութիւն մը և ոյժ մը կու տայ , անով աւելի կարողութիւն կ'ունենայ երկարատեւ աշխատութեան ծանրութեանը դիմանալ : Այսպէս մաքրութեանը պատճառաւ միտքը աւելի կենդանի , դատմունքը աւելի գործունեայ և աւելի հաստատուն կ'ըլլայ , յիշողութիւնը աւելի արթուն , երեւակայութիւնն ալ աւելի վառվռուն : Ամէն օրուան փորձը բացայայտ կերպով կը ցուցնէ թէ ինչպէս բարի վարուց տէր պատանին որչափ իր ուսմանը պարտուց մէջ ճիշդ կ'ըլլայ , նոյնչափ ալ քրիստոնէական պարտուցը հաւատարիմ և ընդ հակառակն , ինչպէս զարմանալի կերպով կ'ըսէ Առնոլտ Լիւինտլիանս , “ Այնպէս խռովայոյզ , այնպէս շփոթեալ , այնպէս ցրուած , և այնպէս հազար ու մէկ տարբեր տարբեր յօժարութիւններէ տատանեալ բան մը չկայ , ինչպէս ախտաւոր սիրտը : Այն ներքին խռովութեան ու ապականութեան մէջ ինչ տեղ կը մնայ դպրութեանը պարտաւերլու ու համեստ զբաղմանը . թէ ոչ այն տեղը ինչ որ խոստանալու ցեալ ու փշալից երկրի մը մէջ աղէկ սերման կը մնայ ” :

Այն թէ միայն բարեկրթութիւնը վարուց վրայ ունեցած ազդեցութեամբ զօրաւոր ուսմանը երաշխաւոր մը կ'ըլլայ , հապա նաև լուծութիւն պահել տալով : Այնպէս իսկ լուծութիւն օգտակար ուսում մըն է , գուցէ քան զմէկալ ուսմունքը աւելի հարկաւոր . ուրիշ օգուտ ալ չունենայ , գոնէ մէկալ ուսմանը յաջողութիւնը կ'ապահովուի : Բարեկրթութիւնը դասատան մէջ լուծութիւն պահել տալով՝ չափազանց հետաքրքրութեան , անխոհեմ եռանդեան սանձ կը դնէ . պատասխանոյն չափաւոր ատեն կու տայ՝ որ պատշաճաւոր հասունութիւնն առնու . ու աւանկով դիտութեանը դաբիրային մէջ

վայելուց և ծանր խօսքեր միայն լսել կու տայ , կամ քաղցր զուարթութիւն մը կը տպաւորէ :

Ինքը ծուլութիւնը կը մտրակէ , ու թող չտար որ հասարակաց աշխատութեան փախուստ տայ . ինքը սահմանեալ պարտուց հաշիւը կը պահանջէ , և ամէն օտար ուսմունքները կը հաշածէ , թէ որ վախճանէն դուրս են , թէ պէտ ըստ ինքեան օգտակար ալ ըլլան :

Տղուն անմեղութեան փառք մը չհասցնելով՝ բան սովորեցնել , վարժեցնել որ իրեն զբաղմունքն ու մտածութիւնները չնորհքով , ծանրութեամբ և ուժով բացատրէ , ու միանգամայն լուծութեան կամ բարձրամտութեան վտանգներէն անփորձ պահել . հին և նոր դպրութեան օգտակարագոյն և գեղեցկագոյն օրինակներով իրենց երեւակայութիւնը սնուցանել , բայց սրտին մաքրութիւնը և ոչ ամենափոքր արատով մը բծաւորել . ասոնք այնպիսի առաջարկութիւններ են՝ որ մեր հիմակուան ժամանակը դժուարաւ կրնայ լուծանել :

Բարեկրթութիւնը միայն կրնայ լուծանել . չթողուր որ տղոց ձեռքը այնպիսի հեղինակ մը , այնպիսի օրինակ մը ու այնպիսի թուղթ մը անցնի , որ կարող ըլլայ անոնց սիրտը մոլորեցնել կամ դատմունքը աւրել , թէպէտ և երեւակայութեան կողմանէ զարմանալի գեղեցկութիւն ունենան : Այն իսկ առաջին կարգի մատենագրաց մէջ՝ ուր որ մարդկային միտքը հաւատոյ լուսէն զուրկ մթապատ խաւարի մէջ է , բարեկրթութիւնը նախապաշարմունքը դուրս կը ցատքեցնէ ու սխալները կ'ուղղէ : Իսկ ուր որ սիրտը իրեն յօժարութիւններէն մոլորած ապականեալ կրքերով կը սնանի , ինքը զգուշութեամբ մը այն վտանգաւոր պատկերաց վրայ պարկեշտութեան քօղ մը կը քաշէ :

1 Խնամ մեծ յայտնաւորուել արժան է , զի գեղարքոյ հասակն անարատութեամբ ուսուցչին յանպատշաճիցն պահեսցի , և բռնագոյնն իրարութեամբ նորին յանառակութենէ յետո կացցէ ԿՈՒՒՆՏ . Բ . 2 :

Վերջապէս՝ բարեկրթութիւնը այնպիսի ներքին տեսչութիւն մը ունի ուսումնական աշխատութեանց վրայ, որ մարդ կրնայ անով միայն դասի մը յաւաքագրութեանը կամ ետ մնալուն վրայ ուղիղ դատաստան կտրել: Վասն որ Բարեկրթ է, այն դասը միշտ փութալան է. ասանկով բարեկրթութիւնը միշտ ձեռքը խիստ կը բռնէ ամէն կանոնաց պահպանութեանը, ուսկից կը կախուի ուսմանց բարեկարգութիւնը. ինքը ասով միակերպ շարժմունք մը կուտայ, ու այն գեղեցիկ կարգը՝ որ դաստիարակութեան վարժոցի մը առաջին զարդն է, յաւաքագրութիւնն ու փառքը:

Դ. Վարեկրթութիւնը ժամանակին ճարտար է:

Վարեկրթութիւնը ժամանակին յարգը լաւ կը ճանչնայ. իմաստութեամբ առաջուց կը մտածէ, կը կանոնաւորէ ու կը նայի որ միշտ լաւ գործածուի. կը սանձէ թեթեւութիւնը՝ որ զժամանակը կը փճացնէ, ինքնակամ յօժարութիւնները՝ որ զժամանակը գէշ կը գործածեն, ծուլութիւնը՝ որ կը վատնէ զանիկայ, ծանծաղամտութիւնը՝ որ կը կորսնցնէ:

Թէ որ մէյ մը բարեկրթութիւնը վերնայ, ու զեղծմունքներու և անկարգութեանց այս ամուր ցանկը խրամատի, ժամերը կը կորսուին, ուսմունքը կը տկարանան, միտքը կը շփոթին, բարքը կ'ապականին, սրտերը կը խանգարին, դատարկութեան հետ զայրացեալ կրից հեղեղ մը կը յորդէ. դպրոցին պատերը չեն կրնար այն հեղեղին դէմն առնուլ, և քիչ ատենէն չորս դին կը ծաւալի աւերն ու կործանումը:

Ե. Վարեկրթութիւնը ինչպէս ճարտարապետութիւն, անսացողութիւն, սիրելութիւն ու պարհապանք է:

Վարեկրթութիւնը բարեպաշտութիւն, վարուց անմեղութիւն ու աշխատութեան սէր պահելով՝ կը պահէ նաև մտաց ուղղութիւնը, որ առջիններուն անմեկնելի ընկերն է. իմաստուն, հաստատուն, անփոփոխ բարեկրթութիւնը կը պահանջէ պատկառանք,

կամքը կը գերէ, և կը հեռացնէ դրժկամակութեան ու երգիծանաց ոգին:

Վարդ յօժարութեամբ կը հպատակի այնպիսի բարեկրթութեան, յարգը կը ճանցուի ու սիրելի կ'ըլլայ. վասն զի բնութիւնը քանի որ ապականեալ չէ՝ առողջ ճաշակ կ'ունենայ և ճշմարիտ գեղեցիկին յարգը կը ճանչնայ. իսկ այս ըսած գեղեցիկը մտաւոր բաներու մէջ ճշմարտութիւնն է, ու բարոյական բաներու մէջ՝ կարգը կամ առաքինութիւնը: Վայց պէտք է որ տղոց դաստիարակները այս բանս լաւ միտք առնեն, թէ չկայ բան մը որ այնպէս տալնուվրայ ընէ բարեկարգութիւնն ու բարեկրթութիւնը, ինչպէս բարեկրթութեան կանոնացը փոփոխութիւնը, անհաւասարութիւնն ու գործադրութեան ատեն միակերպութիւն չպահելը: Վաճառական մարմին կը դառնայ այն ատեն բարեկրթութիւնը, որ ամէն մարդ ուղածին պէս կը լայնցնէ կամ կը սեղմէ. անանկով բարեկրթութիւնն ալ ճշմարտութեան ու կարգի յայտարար չըլլար, որ մէկ, պարզ ու հաստատուն պիտի ըլլայ: Վստահեալ սկզբանց միութիւն չմնար և ոչ գործողութեանց: Վնճահաճ կամքը, չափազանց կամ հարկաւորութենէն աւելի խստութիւնը, տկարութիւն կամ սիրելի չըլլալով վախը, անխոնջ ջանքի ու իմաստուն և հայրական խստութեան տեղը կ'անցնին:

Վաւական է այսպիսի մէկ վերակացու մը միայն դաստիարակութեան վարժոցին մեծամեծ չարիք հասցընելու. իսկ եթէ շատ ըլլան, քիչ ատենէն ամէն բան կը կործանի:

1 Սիրելի չըլլալով վախը միշտ անմիաբանելի է պարտուց հետ. և շատ անգամ այս վախին պատուել կ'ըլլայ տխուր արհամարհութիւն մը: Այս բանին շատ գիտողութիւն ըրեր եմ ես ալ. բայց ինձմէ առաջ իմաստունն Վուրմանիլանու գիտել էր. « Ոչ անհամբոյր խստութիւն իցէ նորա, և ոչ քաղցրութիւն մեղկ. զի մի յառաջնոյն ատել լուծիւն, և յերկրորդէս 'ի վեր երևեցի ար, և համարհութիւն », ԿՈՒՆՏ. Բ. 2:

2 Ամենայն պարկեշտից սերմանք անկեալ են 'ի հոգեով, և խրատու առնուն բարգաւաճան. զոր օրինակ և կայծակն սակաւ փշմամբ արծաթեալ արտաքս բերէ զհոգը: ՍԵՆԵԿ. Թղթ. 27:

2. Հրահանգն է Բարեկարգութեան ոյժը :
 Բարի բարի սահմանադրութիւններ
 և բարի բարի օրէնքներ անգործածելի
 կը մնան ու շուտով բոլորովին ալ կը
 մոռցուին , թէ որ հաստատուն և ան-
 խոնջ գործադրութեամբ չպահուին :
 Ինչպէս կարելի է որ այս դժբաղդու-
 թեան ազատ մնայ տղայոց միաբանու-
 թեան մը կարգաւորութիւնը , թէ որ
 իմաստուն և մտադիր բարեկրթութիւն
 մը անոնց պահպանութեանը վրայ մե-
 ծաւ խնամով հոգ չունենայ :

Բարեկրթութիւնը միշտ ու ամէն
 տեղ կը յիշեցնէ կանոնին գրուածքն
 ու միտքը . ամէն յարմար առթի մէջ
 անոր մեծութիւնը , արդիւնքն ու հար-
 կաւորութիւնը կը ցուցնէ . ինքը զկա-
 նոնը հաւատարմութեամբ պահողնե-
 րուն արդար գովեստները կու տայ , և
 որոնք թուինալով վրայ են՝ ամենայն ջան-
 քով կը յորդորէ զանոնք . բայց ամե-
 նեին աչք չգոցեր կանոնադանցներուն .
 կը յանդիմանէ , կ'աղաչէ , կը յորդորէ ,
 կ'արգելու : Որպէս զի ամէն տեղ ամ-
 բողջ մնան կանոններն ու չտկարանան ,
 երբեմն անուշութեամբ մը կը սպառ-
 նայ , երբեմն ուժով կը հրամայէ , և եր-
 բեմն ալ անաչառ կը պատժէ՝ . ու կա-
 նոնով՝ բարեկարգութիւնը , կրօնքը , բա-
 րի վարքն ու ուսմունքը առաջ կ'երթան ,
 ու ամէն սկսեալ գործքերը յաջողու-
 թեամբ իրենց վախճանին կը հասնին :

Բարեկարգութեան այսպիսի միշտ
 գործունեայ ու միշտ նոր ուժն , որ բա-
 րեկրթութիւնը իր անխոնջ աքնու-
 թեամբ կը պահէ , յայտնի է որ ամե-
 նամեծ և պատուականագոյն օգտակա-
 րութեանց մէկն է . վասն զի ասով որ-
 չափ կարելի է արդարութեան խստու-

1 Որ տկարամիտքն իցեն և բթացեալք , և կամ
 չար սովորութեամբ զգածեալք , պարտ է զժանգ
 հոգւոյն անխոնջ ի բաց սրբել :

ՍԵՆԵԿԱ . ԹՂԹ . ԴԵ :

Իցեն թէպէտ հոգւոյն բարեհաճութիւնք կա-
 մաց , սակայն յուշանայ է զի ի թուլութենէ , և է
 զի յանդիմանութենէ պարտուց : Անդ :

Են որք մեղկին է թէ ոչ հսկեացես ի վերայ նո-
 ցա , և են որք զայրանան ընդ իշխանութիւն . զո-
 մանս պնդէ շարժումն , և զոմանս լքուցանէ :

ԿՈՒԻՆՏ . Ա . 3 :

թեանը դէմը կ'առնուի՝ կանոնազան-
 ցութեան դէմն առնելով . ուղղութեան
 համար հարկաւոր չըլլար անաչառ խըս-
 տութիւն գործածել . վասն զի բարե-
 կրթութեան հսկողութեամբ՝ մարդ-
 կային տկարութեան յանցանքներ միայն
 կը պատահին , որոնց վրայ խոհեմ կեր-
 պով ներողութե գարմանը կրնայ մարդ
 գործածել : Այս բանս լաւ կ'օգտէ ի-
 մացընելու թէ ինչպէս աղէկ բարեկրթ-
 ութիւնը աւելի ճշդութեամբ , հըս-
 կողութեամբ և անշարժ միակերպու-
 թեամբ կ'ըլլայ , քան թէ խստութե :

Է . Եւ հոս է յետոյ՝ Բարեկրթութեանը
 ըստ պետոյնի վերջին դիրքն ի ըլլայ կանոնադան-
 ցութեան :

Հոս կ'ուզեմ յիշեցնել թէ յանցա-
 ւոր մը առանց պատշաճ պատժի չթու-
 ղուլը՝ զբարեկրթութիւնը բարեկար-
 գութեան ոյժ ու կանոնազանցութեան
 պատկառեցուցիչ վրէժինդիր կ'ընէ :
 Այն թէ միայն պարծախան Բարեկրթու-
 թեան պարտքն է այն ճշդութիւնը , որ
 չթողուր որ բան մը կարգէն չեղի՝ մին-
 չև որ նորէն ճամբայ չբերէ , հապա
 բարեկրթութեանը նաև զօրութիւնն
 ու պատիւն է այս բանը : Բարեկրթու-
 թեամբ պատիժն ալ ազնուական կերպ
 մը կ'առնու . ոչ դեգ բնաւորութեան
 անձնահաճութիւն մը կ'երենայ , և ոչ
 խստութեան անխորհուրդ գործք մը ,
 հապա միշտ կարգի ու կանոնի պաշտ-
 պանութիւն : Ասով պատիժը իրաւցնէ
 ազդու կ'ըլլայ . վասն զի անաչառու-
 թեամբ պատժելը՝ յանցաւորին կամ
 յանցաւորին նմանել ուզողներուն յոյս
 չթողուր անպատիժ մնալու :

Պատժին ճշդութիւնն ու զանց չառ-
 նուիլը զբարեկրթութիւնը մտաւոր
 գործք մը կ'ընէ , չէ թէ նիւթական ու
 բռնաւորական . խղճմտանքի գործք , չէ
 թէ ցնորից ու դիպուածի ազդեցու-
 թիւն . ջանքի ու հսկողութեան գործք ,
 չէ թէ անհոգութիւն ու զանցառու-
 թիւն :

Բայց ինչ կերպ պիտի ըլլայ պատ-
 ժելը , ուղղելը :

Իհապայ է դաստիարակութեան մէջ

այն ծանր խնդիրը՝ թէ ինչ ճամբայ
պէտք է բռնել պատժելու մէջ. այս
խնդրոյս վրայ առանձին երկայն բարակ
պիտի խօսիմ երբ քննելու որ ըլլամ թէ
ինչ ապաշխարանքի կարգ պիտի բռնեմ
Բարձր Դատար գաստիարակութիւնը, և
թէ ինչ հասարակութեան պիտի ունենայ
գաստիարակը :

Բաւական բացայայտ ցուցուցի ը-
սածներովս թէ բարեկրթութիւնը ինչ
աստիճանի հարկաւոր է գաստիարակու-
թեան մէջ : Յայտնի կ'երևնայ՝ որ եթէ
բարեկրթութիւնը նոյն իսկ գաստիա-
րակութիւնն ալ չէ, գաստիարակու-
թեան անհրաժեշտ միջոցն է և բաց-
արձակապէս անոր հարկաւոր նեցուկը :

Սիրով կը համառօտեմ հոս բարե-
կրթութեան ամէն օգուտները պարզ
օրինակով մը, որ ճիշդ նմանութեամբ
անմեղադրելի կ'ընէ սովորական ըլլալը :

Բարեկրթութիւնը գաստիարակու-
թեան իբրև ծառին կեղևն է, որ ծա-
ռին հոյզը մէջը կ'ամփոփէ, կը պահ-
պանէ, ճամբան կ'ուղղէ, ու կը ստիպէ
ինչուան ծառին ներսը թափանցել, ու
անոր ջղերուն և ոստերուն մէջ տարա-
ծուիլ՝ որ գետնէն առած ամենամաքուր
հիւթովը սնանին :

Եւս հոյզովը կը ձևանայ ամուր ու
հաստատուն բուն մը, որուն ճիւղերը
ատենին իրենց տերևները, ծաղիկներն
ու պտուղները կը բերեն. ճիւղերուն
մէկուն վրայէն քերթէ կեղևը, ճիւղը
մէկէն՝ ի մէկ կը չորնայ. իսկ թէ բու-
նին վրայէն վերցընես, ծառը բոլոր կը
փճանայ :

Կեղևը կոշտ ծածկոյթ մը կ'երևայ,
բայց այն է ծառին և անոր մասանցը
ոյժն ու զօրութիւնը պահողը. նոյնպէս
բարեկրթութիւնը գաստիարակութեան
մէջ երբեմն կեղևի պէս խիստ ու կարծր
կ'երևայ, բայց ինքն է ամէն բան պա-
հողը, կրթողն ու զօրացնողը :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՄԱՐԻԱՄ

ՄԱՅՐ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ՄԱՐԴԿԱՆ

Ողջոյն ընդ քեզ, Մարիամ :
ԸՅՐ .

Ողջոյն ընդ քեզ, Մարիամ,
Մահացուաց յոյս անթաւամ.
Ողջոյն ընդ քեզ, Մարիամ,
Ողջոյն, սրբոյց մեր պատգամ.
Ողջոյն, երկնից տիրուհի
Երկրիս մեր մայր հովանի .
Ողջ լեր, աչաց մերոց լոյս,
Եթեր եւ աստղ մեր եւ յոյս :

Ողջոյն ընդ քեզ ծիրանի
Մինչ այդ հեղեկ ծաւալի .
Ողջոյն յամպոյն այն կարմիր,
Զորով կայառէ լոյսն ի հիւ .
Ողջոյն կապոյտն յասպարեզ
Յարփույն, յաստեղց ողջոյն քեզ :
Ողջ լեր, ո՛հ ողջ լեր,
Մարիամ յոյս մեր :

Քան ըզգեփիւս քաղցրաշունչ
Քո սիրանուանը մերձունջ
Անոյ ի սիրտ բաղմարիւր
Զով զեղանի չըրջափիւս .
Բնութիւն առ քեզ սիրադու
Ի գայլայլիկս գողցող,
Ի սրբոյցից սօսափին,
Սաղարթաճեմն ի չըրջին,
Ի տերեւոց վայրենից,
Ի վրտակին սիրահեծ,
Յաղբերց ի ցայտ երկնապող,
Մանուած յալիս աղամուղ,
Ի սահանաց խորունկեցս,
Ի վաղ գետոց ծովահեղձ,
Յովկէանեան գոռ շառաչ
Մինչ ի մեղմիկ սոյլ առաչ
Մըրմընջեն Ո՛ղջ լեր,
Մարիամ յոյս մեր :

Ո՛հ, այո յոյս ապաւեն
Անրկալիք համօրէն .
Եթէ գըթոյդ ոչ նըժար
Յաշխարհ ձգքի սիրաբար,
Թէ զմայրենիդ ոչ զաշկուռս
Դարձուցանես մեզ քաղցունս :